

סימן טו

בדין פאה נכרית לנשים

בענין דין יציאת נשים בפאה נכרית לרה"ר. ענין זה כבר הארכתי בו בספרי תבואות שמ"ש חאה"ע סי' קל"ז, והעליתי להתיר בשופי. ושם בסי' קל"ח נשאתי ונתתי בזה בדברי הראש"ל הגר"ע יוסף שליט"א וחיזקתי את דברי הג"ל ע"ש.ב.

הן היום ראיתי בהירחון הנכבד אור תורה טבת תשמ"ח פס"ד מהרה"ג משה הלוי שליט"א, שדיבר בענין זה, והביא דברי שלה"ג שהוא המקור להתיר זה. מהא דשנינו שבת דף ס"ד, שהאשה יוצאה בפאה נכרית בשבת וכו'. והתם באשה נשואה איירי מדקאמר בש"ס דהטעם שהתירו משום שלא תתנגה על בעלה, ומשמע להדיא שמותרות בנות ישראל להתקטט בהן וכו' ע"ש.

והקשה הר"מ הלוי שליט"א דאדרבה משם ראיה שאסור ללכת בפאה נכרית שאם כדברי השלה"ג למה הוצרכו לתת טעם שמותרת לצאת כדי שלא תתנגה על בעלה, הרי בלא טעם זה יש להתיר, שבדאי אין לחוש שתשלוף הפאה נכרית מראשה ותוליכנה ד"א ברה"ר, שבדאי לא תגלה ראשה ברה"ר, ואף ברה"ר היה לנו להתיר לצאת בפאה נכרית מגולה. וכמ"ש כיוצא בזה בבבליא יוצאה אשה בסבכה המוזהבת וכו'. ופרש"י סבכה קופיא כעין צעיף המכסות בו הראש דאי שלפא ליה מגליא ראשה. וע"ע במתני' (שבת ס"ד) יוצאה אשה בטוטפת ובסרביטין בזמן שהם קשורים בסבכה. ופרש"י דתו לא שלפא להו לאחויי. וכ"כ המאירי (שבת נ"ז) וז"ל ומ"מ כשהם תפורים עם הסבכה אין חשש שלא תטול כל הסבכה מראשה עד שיתגלה כל שערה ברה"ר, ומכאן התירו לבחורות לצאת בציצ' של כסף או של זהב דכל שראשה נשאר מגולה אין דרך לשלוף ע"ל. וכ"כ הראב"ן שבת סי' שמ"ז וכו'. וכ"כ הא"ז ח"ב וז"ל ואסור לצאת בשבת בתכשיט שקורין לג"ה ואם הוא מחובר לסבכה מותר כדפרש"י משום שאינה מגלה ראשה ברה"ר. א"כ בתולה שאינה חוששת על גילוי הראש אע"פ שמחובר לסבכה אסור לצאת בו, וכ"פ הטורש"ע סי' ס"ג והרמ"א שם. וא"כ גם בפאה נכרית היה ראוי להתיר לצאת אפי' לרה"ר בלא שום כיסוי עליה שאין לחוש שתשלוף. שא"כ יתגלו שערותיה וברדאי לא תעשה כן וממה שלא התירה המשנה לצאת בפאה נכרית אלא בחצר ולא ברה"ר ואף בחצר לא התירו אלא משום שלא תתנגה על בעלה. על כרחינו לפרש דמייירי ביוצאת בפאה נכרית כשעליה נתון צעיף או סבכה דומיא דכבול דתני בהדה דהוי גמי תחת הסבכה למ"ד כיפה של צמר תנו וכו' ובכה"ג ברה"ר אסורה לצאת בשבת דחיישי' שמא תסיר לרגע הסבכה ותשלוף הפאה מראשה ותחזיר מיד הסבכה על ראשה וכו' עכ"ל"ה. ועוד האריך כיד חכמתו הטובה עש"ב והעלה לאסור מן הדין גם לאשכנזים וכ"ש לספרדים. וזה תורף דבי"ק עש"ב.

דדוקא באשתו שגירשה הוא די' לחוש לזה, ולא באחרת. וגם באשתו כתבו האחרונים דבזה"ו לא נשאר מקום לכלל זה דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות, כיון שמחללים שבת ויו"ט ונדה מסתמא אינם חשים ג"כ לבעול לשם קדושין. וכבר כתבנו הרבה פעמים לגאוני ארץ ישראל תוב"ב, שאין לנו לשנות מנהגינו המיוסד על דברי הא' ז"ל, ודעדיפא מינה אף בנשואים ע"י ערכאות ונשארו כמה שנים וילדו בנים ובנות. עכ"ז כשמתגרשים ע"י האלמירי אין אנו דורשים מהם גט כלל, וכל א' הולך לדרך, ובאים שוב לינשא כדמו"י כל א' עם בן זוגו, ואין פו"פ. ומזה כמה כתבתי תשובה ארוכה לעי"ת פאריש ע"ו. וגם ב"ד הגדול ובראשם הראב"ד מוה"ר שאל אבן דנאן וזה"ה אישרו דברינו ושלחו פס"ד להרה"ג מוה"ר טולידאנו ז"ל, והוסיפו בדבריהם שהעיקר הוא מנהג המקום שהיו יושבים שם בהיותם חברים, אף שאח"כ הלכו לינשא במקום שמצריכים גט. עכ"ז אין לחוש לזה. וראיה לזה מדברי הרשד"ם סי' ט"ו שכתב שמשדך ששלח סבלוגות למשודכתו, והוא מאתרא דלא חיישי לקדושין, והמשודכת מאתרא דחיישי. עכ"ז אמרי' דלא שלח לה אלא אדעתא דמנהג עירו וא"צ גט עש"ב. ועי' להרב בקש שלמה שהביא דברי מהרשד"ם אלו ופסק מהם ע"ש. ובפרט בזה"ו שענין הקדושין והנישואין הוא מסתדר ע"י הב"ד, והכל יודעים שא"א לינשא כ"א ברשות ב"ד ובקדושין ובעדים. וא"כ אלו שלא באו לב"ד לסדר להם חו"ק, ה"ו ברור שאין כוונתם כ"א לאיסור דוקא. [ע"י בספרי תבואות שמ"ש חאה"ע סי' י"ג באורך].

והשכל והסברא מסייעים לזה, ואם באנו לפסוק להצריך גט לחשוקות אנו נכנסים בהרבה ספיקות של א"א בזה"ו שהפירצה של עריות הולכת ומתרחבת, וכל א' מהפריצים מניח אשתו הכשרה בביתו ולוקח לו אשה זרה מים גנובים ימתקו, ושוב מתקוטט עמה ולוקח לו אחרת מבנות חטא, והיא הולכת עם פריץ אחר כמותה, ונמצא שכל הפנויות הפרוצות בחזקת א"א, ומעולם לא עלה על דעת לחוש לזה.

ועוד דלפי"ז נפל מעיקרו תנאי שלא ישא א"א הכתוב בכתובה, דלמאי אהני. והלא יכול ללכת בלי רשות ב"ד לקחת לו אשה בלי קדושין והרי היא אדוקה וסרוכה עמו כאשתו לכל דבר דלא יוכל שלחה עד שיתן לה גט. ומה הפרש בינה לבין אשתו הא'. ומעשים בכ"י שבאה האשה לתבוע לבעלה שיה"ל חשוקה ואנחנו מפרידים אותם ע"י הממשלה ואין מצריכים גט כלל. ולפקוד"ד גם בא"י ראוי לבטל מנהג זה.

איך שיהיה, ידידי הרב ילך לבטח דרכו להשיא את האשה העגונה, והצדק אתה שנתרגשה כ"כ דלבה יודע דמעולם לא היו קדושין, ובזה יבא שלום על דיני ישראל.

ידידו נאה"ב החותם בכרכה רבה, קש וחשש,

ע"ה שלום משאש ס"ט

הואלתי לבאר שכך אני נוהג גם כשעליתי לארץ בתור רב ראשי וראב"ד ירושלים ת"י, ומעולם לא הסכמתי לתת גט לחשוקה, ודי בזה הערה.

והנה באמת קושיא גדולה ובולטת היא זו, ואיך נעלמה מכל גדולי עולם לקדושים אשר בארץ המה שהבאתי בספרי שם. השלה"ג ורמ"א ולבוש ופמ"ג ובעל התניא ועוד ועוד. שכולם התיירו בשופי ואישתמיט מינייהו ראייה פשוטה וגלויה כ"כ העומדת מנגד ולא קטלי קני באגמא הוו חס וחלילה, ומחוייבים ואחראים אנחנו ליישבה לדעתם ז"ל.

ואחרי התפלה והתחנה, לשאכן מעונה, חונן הדעת להאיר עיני בזה. ואחרי עיון עמוק בכל הסוגיא מראש וע"ס, מצאתי און לי תירוך נכון המתאים לשיטתם ז"ל, והוא בהקדים לפרש דברי רש"י בש"ס דשבת (דף ס"ה) ד"ה למטה מן הסבכה כגון כיפה של צמר יוצאה בה דלא חיישי דילמא שלפא ומחויא דמיתגלי שערה ומגניא בה שהשבכה נוי הוא לשער ע"כ. וגם הר"ן כתב כן וז"ל ולרבי בכלהו אע"ג דשיילי מינה כיון דמגניא בהו לא מיחויא כדאיתא בגמ' וכו' עכ"ל.

ומשמעות דבריהם ז"ל דמפרשי דילמא שלפא ומיחויא היינו דילמא שלפא השבכה עם הכפה ומגלה ראשה ואו לא נשאר לה נוי של השבכה ובשביל זה התיירו, ודבריהם מוכרחים מדברי הש"ס. כולהו ס"ל דכל מידי דמגניא ביה לא אתייא לאחויי, וכההיא דכובלת נמי שפרש"י באשה שריחה רע דמחוי גנותה, והשתא קשה דלמה הוצרכו לטעמא דמגניא ביה גבי כיפה דלא חיישי דשלפא משום דמתגלית ראשה ומיחוי גנותה. והלא גם בלא טעם של גנות לא חיישי לשלפא משום שהיא נשארת בראשה מגולה דאסור מדינא, אלא ודאי אם אין טעמא דגנות וניוויל, חיישי לשלפא ומיחויא ותשכח שאסור או לא תתן דעתה שראשה גלוי ובינתיים שתזכור תלך ד"א ברשות הרבים.

ומצאתי סיוע לדברי הנ"ל ממעשה שהובא במס' ב"ק (דף ד') בא' שפרע ראש האשה בשוק וחייובו רע"ק ליתן לו ד' מאות וזו וכו' שמרה שעומדת על פתח ביתה וזכר הכד לפניה וכו' שמן. גילתה את ראשה והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה וכו' ע"ש. הרי דבשביל הנאה פורתא לטפח שמן על ראשה גילתה אותה לפי שעה או שכחה את עצמה או ככוונה בשביל איזה רגעים לא הקפידה וחשבה זה לאיסור מרעט, וגם כאן לא רחוק הדבר שבשביל איזה רגעים שתראה לחברתה שלפא ומחויא, ושוכחת עצמה או לא מקפדת על רגעים. ונראה לה שאין בזה איסור כ"כ, וזה מתאים עם דברי הש"ס הנ"ל ופרש"י והר"ן ז"ל.

ומעתי גם ההיא דדף נ"ו כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר שפיר דמי. ופרש"י דכיון דמגליא שערה לא שלפא ומיחויא ע"כ. הכוונה משום נוי דאם באה לגלות יתגלה הכל עם השבכה ותתגלה ראשה ויש לה גיוול בזה, והדר פשט ור' אבהו סבר כיפה של צמר תנן דחיישי דילמא שלפא ומיחויא מתחת השבכה ואין ראשה מתגלה לגמרי, שנשארת השבכה משום נוי, אבל לגילוי ראש משום איסור לא הזכר בש"ס, דאין לומר דמ"ש בדף ס"ה היינו דוקא

לר"ש בן אלעזר ולא לת"ק דלא משמע כלל דפליגי בזה. וגם אי הכי מאי טעמא דר"ש בן אלעזר דהוצרך לטעמא דמיגניא ולא משום דודאי לא תגלה ראשה; אלא ודאי דהחילוק ביניהם הוא דת"ק סובר דחיישי שמא תשלוף רק הכיפה ותניח הסבכה משום נוי, ולזה אסורה לצאת בזה. ור"ש בן אלעזר מתיר לצאת דמסתמא לא תוכל לשלוף שום דבר דחיישא שמא הכל ישלף גם הכיפה וגם הסבכה ויתגלה ראשה ומגניא ביה.

ולפי זה גם ההיא דשבת נ"ו ע"ב יוצאה אשה לרה"ר בסבכה המוזהבת וכו' ופרש"י סבכה קופיא דאי שלפא ליה מגליא ראשה ע"כ. גם כאן הפירוש הוא שהיא מתנוולת שהסבכה נוי הוא לה ולא משום איסור גילוי הראש וכמ"ל.

וכן יש לפרש ההיא דשבת ס"ד יוצאה אשה בטוטפת ובסרביטין בזמן שהם תפורים, ופרש"י תפורים לסבכה, דתו לא שלפא להו לאחויי ע"ש, דהטעם הוא דכיון שהם תפורים אי שלפא להו תשאר בראש גלוי לגמרי וזהו ניוול לה, וזה לכ"ע, ולא נסתפקו בש"ס דנ"ו, רק בכיפה של צמר שאינה תפורה לסבכה, בזה נחלקו אי חיישי שתוציא אותה מתחת לסבכה ואסור או מסתמא חוששת שמא יפול הכל מראשה ותשאר גלוית ראש ותתנוול.

וכך הם דברי המאירי שבת נ"ו וז"ל ומ"מ כשהם תפורים עם הסבכה אין בה חשש, שהרי לא תטול כל הסבכה מראשה עד שתשאר גלוית ראש ברה"ר וכו' ע"כ ר"ל ותתנוול. וזה מוכרח בדבריו ממה שסיים ומכאן התיירו לבחורות לצאת בציץ של כסף או של זהב שכל שראשה נשאר מגולה אין דרך לשלוף עכ"ל. והנה בבחורות אין כאן חשש של איסור גילוי ראש שהרי היא מותרת בזה והיה ראוי לאסור שמא תשלוף, אלא ודאי אע"ג דמותרת בגילוי ראש, מ"מ היא מתנוולת דהלא עשתה זה כדי להתייפות, ואם תגלה תתנוול, וא"כ גם בתחי' דבריו בנשואה לאו משום איסור גילוי ראש אלא משום גיוול לבד.

אלא דלכאורה קשה על זה מ"ש מר"ן סי' ש"ג ס"ג לא תצא אשה בחוטי צמר וכו' שמא תוליקם ד"א ברה"ר, ואם הם קלועות בשערה מותר. ויש מי שאוסר והיא מחלוקת רש"י והתוס', דלדעת התוס' אם הם קלועות לא חיישי שתסתור קליעתה כיון שיש בזה אסור לסתור קליעה כשם שאסור לעשות קליעה. וכמ"ש הש"ע שם סכ"ו, ורש"י ס"ל דיש לחוש שמא תרפם או תעשה ע"י גוי. ע"י ב"ח ומג"א והגר"א. וא"כ הכא נמי למה לא התיירו משום שודאי לא תגלה ראשה ותעשה איסור, ומוכרח לתרץ דלהתיר קליעה יש בה טירחא ומעט עבודה ובנתים תבא לזכור ולימנע לא כן לאחויי בלי שום טירחא לקחת מעל ראשה. זה נעשה בקל ובאה לשכח האיסור, כמו שג"כ היא שוכחת שאסור לטלטל ברה"ר ד"א. ג"כ יש לחלק בין לאחויי לאחרים דנשים שחצניות וע"י תאוותה להראות לאחרים שוכחת הכל, לא כן בחוטי צמר דהחשש משום טבילה, אז היא עושה בישוב וזוכרת הכל.

אלא אי קשיא הא קשיא לי דבסי' ש"ג ס"ב פסק מר"ן ז"ל והוא שאינם תפורים בשבכה דחיישי' דילמא שלפא ומיחויא ואתי לאתויי אבל אם תפורים ליכא למיחש להכי ומותר, והוא משנה שלימה ר"פ במה אשה יוצאה דף נ"ז ע"א.

והנה לפי מה שכתבתי למעלה, י"ל דהטעם פשוט משום ניוול ולא משום איסור וכמו שדקדקנו מדברי המאירי דמוכרת לוי' כן שהרי השהו נשואות לבתולות ע"ש. אמנם למור"ם שהביא דעת הא"ז לאסור בבתולה שאינה חוששת לגילוי ראשה אפי' תפורה בשבכה אסור דחיישי' שמא תסירה עם השבכה ואתי לאתויי ע"ש. מוכח להדיא דבנשואות היינו טעמא משום שהיא אסורה לגלות ראשה ולא אתיא לאתויי, ולפי"ז הדרא קו' לדוכתה, ובפרט דרמ"א ז"ל הוא מהמתירין פאה נכרית.

ונראה לי פשוט בס"ד לתרץ לדעת כל הגאונים המתירין, בהקדים להביא עוד דברי א"ז במקורו כמו שהביאו הרב מהר"מ הלוי שליט"א ז"ל, ואם הוא מחובר בשבכה מותר כדפרש"י משום שאינה מגלה ראשה ברה"ר, א"כ בתולה שאינה חוששת על גילוי הראש אע"פ שמחובר לסבכה אסור לצאת בו עכ"ל.

הנה בכל דבריו לא הוכיר לא איסור בנשואות ולא לי' היתר בבתולות, וא"כ אפשר לפרש דבריו כך, בנשואה מותר שאינה מגלה ראשה ר"ל משום ניוול, דייקא נמי שאמר כדפרש"י. והרי הוכחנו מדברי רש"י דטעמא הוי משום שהשבכה הוא נוי לה ומיגניא ביה, לא כן הבתולה אינה חוששת לזה דאינה מתנוולת בגילוי הראש שהרי כל הימים היא מגולה, והיום הוסיפה השבכה לתוס' יפוי נוי, וא"כ אף אם תתגלה ראשה לא איכפת לה ואינה חוששת לניווול וגם לא תתנוול בזה כיון שרגילה בכך, ובזה חולקים המאירי עם הא"ז והש"ע עם רמ"א, אם גם הבתולה חוששת כנשואה, ולכן מותר לה לצאת, ולדעת א"ז אינה חוששת לניווול ותבא לאתויי כנ"ל והוא נכון.

והנה ידעתי ביני ידעתי, כי יש מהאחרונים שפירשו בדברי מור"ם ז"ל דחילק בין בתולה לנשואה שהוא מטעם איסור גילוי ראש בנשואה, והנה מלבד שסברא זו אינה מוסמכת והרי הוכחנו מדברי המאירי שפליג ע"ז, ולכן כתבה מור"ם בשם י"א. עוד זאת אין הכרח לדבריהם ז"ל, ודברי מור"ם יתפרשו בפשיטות כמ"ש, בפרט שלשון הא"ז במקורו מסייע לזה שהביא ראיה מפרש"י וכמ"ש. והאחרונים הט"ז והמ"א לא כתבו בזה, והגר"א ז"ל כתב וז"ל וי"א וכו' ערש"י במתני' ד"ה בזמן וכו'. ועוד כתב וז"ל השבכה וכו' רש"י ע"כ. והנה בדבריו הקדושים הקצרים רמז דהחילוק הזה מובן גם מדברי רש"י ד"ה בזמן, שם כתב וז"ל אבל תפורים ליכא למיחש לאיחויי שאינה נוטלת השבכה מראשה ברה"ר שתגלה כל שערות, ולא הוצרך להביא המקור מא"ז, שגם מדברי רש"י אפשר להבין כן. והנה רש"י כבר כתבנו להדיא דטעמו משום ניוול, וא"כ מה שיש לדקדק ממנו הוא דבבתולה אין ניוול. זה נר' כוונת

הגר"א זיע"א. ואמנם לפקוצ"ד היה לו להביא יותר מא"ז שהוא מקור הדברים לרמ"א ז"ל. אבל רש"י דבריו סתומים וי"ל דדעתו כדעת המאירי דגם הבתולה חוששת משום ניוול, איך שיהיה הרוחנו מדברי הגר"א ריחך גדול שהטעם משום ניוול וכדברי רש"י ז"ל.

וממילא לפי האמור לא נשאר שום הכרח לפרש בדברי המתני' דאיירי בפאה נכרית שתחת השבכה. אלא איירי בפאה נכרית גלויה ועכ"ז אסור לצאת בה לרה"ר דחיישי' דשלפא מיחויא ותשכח שהיא בריש גלי וכמש"ל דאינה חוששת לגילוי ראש, וגם בחצר היה ראוי לאסור והתירו שלא תתגנה על בעלה.

ואף דלכאורה גם בפאה נכרית כיון דעשויה לנוי י"ל דלא שלפא משום דמגניא, י"ל דאין ניכר הנוי שלה היטב דלמרבה היא נראית כאשה שיש לה שיער הרבה. לא כן השבכה היא ניכרת ודמי לדברים המוזהבים שהוא תכשיט נוסף על ראשה, ומקפדת עליו לישאר על ראשה. וראיה גמורה לזה מכיפה של צמר שגם היא מסתמא הוי תכשיט שהרי חששו דילמא מתויא ליה, ועכ"ז הטעם של המתירין רק משום שהיא חוששת שמא תסיר גם השבכה שהיא לנוי, והשתא יש לדקדק דגם בלא שבכה ראוי להתיר דמסתמא לא שלפא משום דמגניא, אלא ודאי דאין זה נוי כ"כ ותבא לשלוק ולאתויי, ותשכח איסור גילוי ראש, או לא מקפדת על רגעים. וה"ה בפאה נכרית דכוותה ולא חשיב נוי להקפיד עליו אלא שבכה. וכן מוכח מפרש"י שלא פ"י תחת השבכה אלא גבי כיפה של צמר. ולא גבי פאה נכרית ודוק.

ואם כנים דברי אוכל לתרץ למה לא תני פאה נכרית בהדי כבול דאין יוצאין בה לרה"ר. והתוס' תירצו דמילתא דפשיטא הוא דאסור לצאת בה לרה"ר דודאי משלפא משום דמחכו עלה. ובאמת לא ידענא אמאי מחכו עלה. והכל לובשים אותה. וכן הקשה הרב מהר"מ הלוי שליט"א ישר חיליה. ולפי הנ"ל נ"ל פשוט כדברי התוס' דפשוט לאסור, אבל מטעם דילמא שלפא ומיחויא ובתוך טירדתה לא תרגיש בראשה הגלוי כמו שלא מרגישה באיסור הוצאה ורק בכבול שהיא כפה של צמר שתחת השבכה הוצרכה מתני' להשמיענו איסורה משום שהיה עולה על הדעת להתיר כדברי ר"ש בן אלעזר דלא שלפא, שמא תשלוק הכל גם השבכה שהיא משום נוי ומגניא בה. לזה השמיענו דרבנן ס"ל היפך זה, ד"ל דתסיר מתחת השבכה ותחוי ותשאיר השבכה לנוי, לא כן בפאה נכרית דאין שבכה נוספת עליה לנוי וכמש"ל, או לא מקפידה ותשלוק ותחוי, ופשוט לאסור.

ולפי כל הנ"ל אתו שפיר דברי הרמב"ם בפ"י המשניות שבת ס"ד שכתב כדי שתתקשט בשער דמשמע שהוא גלוי ויש בו משום נוי, ואין צ"ל כמ"ש הר"מ הלוי שליט"א דחזרו בו הרמב"ם בחיבורו פ"ט מהל' שבת הלכה ז' שכתב כדי שתראה בעלת שער הרבה, שיש לפרשו בפשיטות שתראה שיש לה שער הרבה וזהו נוי וקישוט בשבילה וכדבריו בפ"י

מתיר לכל הגשים לצאת בפאה נכרית לרה"ר. והליץ
בעד שלה"ג ורמ"א ז"ל. ודבריו ברורים שם להתיר
ולא כמו שפירשו בהם איזה תלמידים שלא הבינו
דבריו עש"ב.

ולכן ג"ל עיקר לדינא כמ"ש בספרי תבואות שמ"ש
שם, שהסומך על דעת המקילין כחו גדול ויש
לו גדולים הרבה, ספרדים ואשכנזים לסמוך עליהם.
ומצוה רבה לפרסם ההיתר כדי למשוך נשי הדור
החדש המגלות ראשם לגמרי ויבואו ללבוש פאה
נכרית בהיתר. לא כן כאשר שומעים דעת האוסרים
אזי לדידהו שאין עולה על דעתם ללבוש מטפחת
אומרות כיון שכן הוא שהאיסור שוה, טוב לישראל
חפשי בשער גלוי לגמרי. לא כן בשומעם מדת ההיתר
אזי יבואו לבחור בטוב ולמאוס ברע.

וכבר מילתי אמורה שם בספרי שכל עיקר גילוי של
שערה ממש אין בו לא עשה ולא תעשה.
וכמ"ש הראש"ל שליט"א משם הפוס'. ובפאה נכרית
חוט דרגא דאף לאוסרים אין כאן כ"א איסור דרבנן
וכמ"ש שם בספרי. וכן ראיתי להרב הפוסק מהר"ם
הלוי שליט"א שכתב שם באור תורה בסו"ד שאין
כאן אלא איסור דרבנן והביא עוד ראיות לזה עש"ב,
וא"כ הו"ל מחלוקת הפוס' בדרבנן וספק דרבנן להקל
ובפרט שמעשה רב, דכולי עלמא גשים חסידות ורבניות
ספרדים ואשכנזים לובשים זה ואין פו"פ, ולכן אין
להרעיש העולם ע"ז, ותורה אחת ומשפט א' הוא לכל,
והדבר ברור להלכה ולמעשה להתיר וגם מצוה וחובה
על הגשים להתקשט לבעליהן ולכל העולם בהיתר, ולא
להתגולל ע"י מטפחת ויגרמו לבעליהן לתת עיניהם
באחרות ח"ו, וכמה חששו רז"ל והתירו הרבה איסורין
שלא תתגנה האשה על בעלה. והו"ל פשוט, וצור
ישראל יעמידנו על האמת ואל יצל מפניו דבר אמת
עד עולם אמן. החו"פ ירושלים תוב"ב בסיון המוכתר
בכתר תורה ש' שמח תשמ"ח רעים אהובים לפ"ק.

ע"ה שלום משאש ס"ט

סימן טז

עוד בדין היתר פאה נכרית לנשים

ראיתי בירחון הנכבד אור תורה טבת תשמ"ט סי'
מ"ב, מה שחזר בשניות הרב מהר"ם הלוי
שליט"א, לקיים ולחזק דבריו וקושייתו הגדולה על
שלה"ג (בטבת תשמ"ח) דלמה לא התירה המשנה
לאשה בפאה נכרית בשבת, וגם בחצר התירו רק משום
שלא תתגנה על בעלה, והרי אין לחוש שתשלוף הפאה
בשבת דודאי לא תגלה שערותיה ותעבור על איסור
פריעת ראש דאורייתא, והיא קושיא גלויה לדרדקי
דבי רב, וא"א ל' שנעלמה מגאוני עולם המתירין,
ולזה קמתי להליץ על רבותינו הגדולים הא' נון,
והוכחתי מדברי רש"י ז"ל בדף ס"ה ע"א, דטעמא דר'
שמעון בן אלעזר דמתיר לאשה לצאת בכבול לרה"ר
בשבת, לא משום שהיא חוששת לגילוי ראש ולא

המשניות ממש. ובוזה יהיה שוה עם פשט דברי רש"י
בסנהדרין ק"ב שכתב פאה נכרית שעושין לגוי ע"ש.

זהו הנ"ל ליישב דברי רבותינו גאוני עולם הראשונים
כמלאכים נג' שמימות שלה"ג עד היום, והלכה
זו נמשכת והולכת למעשה רב אצל האשכנזים דור
אחר דור, ושמעתי ממגיד אמת שאשתו של האדמו"ר
מגור זלה"ה היתה הולכת בשוק בפאה נכרית, ואי
אפשר לכל רבותינו זלה"ה שיטעו בדבר משנה ברורה
כזה שנשאר עלום ומכוסה, עד דורינו אנן איזובי קיר,
ומה ידענו ולא ידעו, ולכן מה שהלצתי עליהם ג"ל
עיקר. ובלא"ה הדברים מוכרחים מכל מה שכתבנו.

וראיתי להרב מהר"ם הלוי שליט"א שם שהספרדיות
לא נהגו לצאת בפאה נכרית לרה"ר בחוצה
לארץ, מפני שתופסין עיקר כדעת האוסרים ולכן
המקילות מלבד האיסור שאין בוה חילוק בין אשכנזים
לספרדים עו"ז הרי הן פורצות גדר המנהג וכו' עכ"ל.
ולפקוצ"ד מעולם לא היה מנהג בזה אצל הספרדים
בחו"ל, לפי ידיעתי במארוקו ארץ מולדתי לא עלה על
דעת שו"א מרבני הדור קטן או גדול לדבר בזה כלל
שהרי לא היתה נמצאת פאה נכרית אצלם, ולא ידעו
מה היא, רק דרך לימוד במשנה היו קורים פאה, אבל
לא ראו ולא שמעו מזה כלל כדי לקבוע מנהג בזה
לאסור או להתיר, ורק כאשר באו הצרפתים למרוקו
הביאוה עמהם כי אפי' אין להם איסור גילוי הראש
עשו אותה לגוי להתקשט וכמ"ש הרמב"ם, וכאשר
הנשים נכנסו לבתי ספר הגבוהים שלהם ושכלם
התפתח לאור הזמן, או נחלקו הקהל לב' סיעות, מהם
שגילו ראשם לגמרי להיות מודירין כנצריות ולא חשו
לאיסור גילוי הראש, ההדתיים החשובות שלא רצו
לגלות לגמרי, עכ"ז כדי להתאים לרוח הזמן ובהיתר,
כיסו ראשם בפאה נכרית, ובפרט שהתחילו לצאת
לאירופה ושם ראו כל הנשים הדתיות ונשי הרבנים
בכלל, ונספחו אל עדת האשכנזים הלובשים אותה
ואין פו"פ, עוף לא צווח, ואדרבה נעשה הדבר פשוט
להתיר בשופי ומתפארים בזה שאינם מגלות ראשן
לגמרי ומצאו מקום לעשות בהיתר, ולא היה שום מנהג
בזה כדי להצטרך לפרוץ גדר, ואדרבה לאידך גיסא עד
היום רבני ודייני הספרדים ואבות בתי הדין בארץ
ובחו"ל, כולם גשיהם יוצאות בפאה נכרית ורק מעט
מזער מהאברכים הספרדים של היום או מחמת עניים
או מחמת תמימותם קיימו "ויאמר לאוסרים ה' עמכם"
וגמנעו מזה, ומובטחני שעוד זמן גם הם יפקחו עיניהם
ודעתם לאור הזמן ויחזרו ללבוש פאה נכרית.

ובפרט שיש אתנו הרבה פוס' מגדולי הספרדים ג"כ
שהתירו, ה"ה משפ"ע וישכיל עבדי וכף
החיים שכתב שכן הסכמת האחרונים להתיר כדברי
הרמ"א. ובס' שו"ח אסיפת דינים אות ד' שיש לסמוך
על ש"ג ורמ"א ולבוש כי הם עמודי הוראה ועיני כל
העדה עליהם וכו' ע"כ. הבאתי כל דבריהם בספרי
תבואות שמש שם. והיום ראיתי שגם הגאון בן ציון
אבא שאול שליט"א בספרו אור לציון האו"ח סי' י"א